

Metodinė medžiaga virtualiai pamokai

VIKINGAI – VANDENŲ UŽKARIAUTOJAI

Parengė:

Lietuvos jūrų muziejaus specialistė:

- Inga Kurtkutė, muziejininkė-educacinių programų koordinatorė

Pagrindinė žinutė

Visada siek savo svajonių ir tikslų, kad ir kaip sunku tai bebūtų.

Anotacija

Nuo seno jūra viliojo žmones savo didybe ir paslaptinguumu. Geresnio gyvenimo siekis išginė žmones į tolumas ir sudėtingas keliones jūromis. Ne išimtis buvo ir rūstieji skandinavų vikingai, kurie lankėsi ne tik Vakarų Europos šalyse, bet ir Rytinėse Baltijos jūros pakrantėse. Gal girdėjai, koks buvo žymiausias kuršių susitikimas su vikingais? O gal žinai, kas pirmasis perplaukė Atlanto vandenyną ir pasiekė rytines šiaurės Amerikos pakrantes, kur įkūrė pirmąją europiečių gyvenvietę Vinlandą? Ir kokiais gi laivais vikingai sėkmingai keliavo jūromis? Apie tai ir dar daugiau sužinosi peržiūrėjęs Lietuvos jūrų muziejaus sukurtą virtualią parodą.

Mokiniai susipažins su karingaisiais skandinavų gyventojais vikingais. Turės galimybę susipažinti su vikingų gyvenimo būdu, kur ir kodėl jie keliavo, kokius laivus statė ir kokį palikimą jie po savęs paliko; aiškinsis, kodėl Lietuvos teritorijoje gyvenusi baltų gentis – kuršiai, buvo dar vadinami baltų vikingais.

Tikslinė grupė

Pamoka papildo 5-8 klasių geografijos ir istorijos programas.

Metodinė medžiaga mokytojui

Pamokos pradžioje mokytojas su mokiniais aiškinasi terminą vikingas, kas tai yra: žmogus, gentis ar gyvenimo būdas?

- Vėliau sprendžiamas, vikingo įsivaizdavimo klausimas, kaip patys vaikai įsivaizduoja vikingą? Jiems reikia jį apibūdinti pagal išvaizdą, gyvenimo būdą (galima duoti užduotį jį nupiešti). Išsiaiškinus, kas yra vikingas ir kaip jis atrodė, pamoka tęsiama toliau.
- Mokytojas kiekvienam vaikui įteikia klausimyną, į kurį vaikai turės atsakyti atidžiai žiūrėdami edukacinį filmuką. (Galimi klausimai klausimyne (mokytojas savo nuožiūra gali praplėsti klausimų kiekį ar pateikimo būdą):

1. Kuriame amžiuje gyveno vikingai?
 - a) VIII-XI a.
 - b) VI-XIX a.
 - c) I-V a.

2. Iš kur buvo kilę karingieji vikingai?
 - a) Vokietijos, Prancūzijos, Anglijos
 - b) Lietuvos, Lenkijos, Danijos
 - c) Danijos, Švedijos, Norvegijos

 3. Kaip vadinosi vikingų valstybė?
 - a) Vikingai valstybės nebuvo sukūrę
 - b) Vikingų karalystė
 - c) Vikingų valstybė

 4. Lietuvos pakrantės gyvenvietė, kurią buvo užpuolę vikingai.
 - a) Palanga
 - b) Apuolė
 - c) Klaipėda

 5. Kurias šalis Vakarų Europoje puldinėjo vikingai? (parašyk)

 6. Kur toliausiai vikingai buvo nuplaukę? (parašyk)

 7. Kodėl vikingai keliavo? (parašyk)

 8. Kokiais laivais vikingai plaukė į karo žygius:
 - a) Irkliniais laiveliais
 - b) Drakarais
 - c) Langskipais
 - d) Knarais

 9. Kodėl vikingai nustojo plėšikauti ir tapo paklusniais pavaldiniais? (parašyk).
- Po filmuko peržiūros mokytojas su vaikais peržiūri jiems pateiktus klausimus ir pateiktus atsakymus. Pasiiaiškinama, kas vaikams jau buvo žinoma, o ką jie iš naujo atrado ar sužinojo.
 - Mokytojas vaikams užduoda klausimą ar yra jie girdėję, kad prie Baltijos jūros gyvenusių baltų gentį kuršius, taip pat dar vadina baltų vikingais. Kodėl? (vaikai samprotauja ir atsakinėja). Po to mokytojas pateikia teisingą atsakymą.
 - Vyksta užsiėmimo aptarimas: grįžtamasis ryšys – mokymosi sėkmė. Kviečiame pažinti vaiką kaip asmenybę, saugoti jo individualumą bei pasidžiaugti jo asmeniniu augimu.

tad pasikalbėkite su vaikais apie:

JAUSMUS. *Kaip vaikas jautėsi pamokos metu?*

FAKTUS. *Ką vaikas pamatė, išgirdo, pastebėjo pamokos metu?*

ATRADIMUS. *Kokias įgytas patirtis pamokos metu vaikas pritaikys savo kasdieniame gyvenime?*

IR... *Kaip juos įkvėpė kuršių drąsa ir ryžtas?*

Užduotis namuose:

- *Mokiniai kviečiami pasigilinti į mūsų pakrantėje gyvenusių kuršių - baltų vikingų palikimą ir surasti kuo daugiau kuršių paliktų pėdsakų mūsų gyvenime. Pvz.:*
- *Pilsotas – 34 aukštų pastatas Klaipėdoje, tai vienintelis pastatas mieste, viršijantis 100 metrų ribą. Pastatui duotas pavadinimas nuo istorinės kuršių žemės Pilsotas.*
- *Žardininkai (arba Žardė) – Klaipėdos miesto dalis, gyvenamasis (miegamasis) rajonas pietinėje Klaipėdos dalyje. Jis pavadintas buvusios kuršių gyvenvietės Žardės vardu, kur dabar stūkso Žardės piliakalnis. Piliakalnyje stovėjo 1253 m. minima kuršių pilis Žardė.*
- *Apuolė yra pirmoji rašytiniuose šaltiniuose paminėta Lietuvos vietovė. Tai buvo senovės kuršių žemių sostinė, ji minima vikingų sagose ir vėlesnėse kronikose.*
- *Kuršių kilmės vietovardžiai: Palanga, Kretinga, Būtingė (būdingos priesagos -ng-).*
- *Yra bendrinių kuršiškos kilmės žodžių, pavyzdžiui: antis – kuršiškai pylė. Taip pat vieversys – kuršiškai – cyrulis, akmuo – kuršiškai – kūlis, vilnis – banga (vėlgi – priesaga -ng-), blezdinga – kregždė (ir vėl ta pati priesaga).*
- *Dangė (-a) yra autentiškas kuršiškas upės vardas. Jo etimologiją pirmasis išaiškino kalbininkas Kazimieras Būga.*

Kartu su mokiniais pratęskite šį sąrašą.

Virtuali programa

<https://muziejus.lt/lt/online-exhibition/vikingai-vandenu-uzkariautojai>

PAPILDOMA MEDŽIAGA

LITERATŪROS ŠALTINIAI

1. MOKSLO IR ENCIKLOPEDIJŲ LEIDYBOS INSTITUTAS. *Mažosios Lietuvos enciklopedija II tomas, Kas – Maž*, Vilnius, 2003.
2. ŽULKUS, V. *Kuršiai Baltijos jūros erdvėse*, Vilnius, 2004.
3. ŽULKUS, V. *Lietuvininkų kraštas. Kuršių žemės ir žmonės*, Kaunas, 1995.
4. MICKEVIČIUS, A. *Vikingai Lietuvos istorijoje*. 2018.